

Нагаєв В. М.

доктор педагогічних наук, професор
Державний біотехнологічний університет,
Харківська обласна громадська організація
«Науковий центр дидактики менеджмент-освіти»
ORCID: 0000-0002-3130-6112
E-mail: nagaev@btu.kharkov.ua

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ ЯК ГЕНЕЗА ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Проблема ефективного розвитку освіти і науки в Україні набагато в чому визначається спроможністю громадянського суспільства забезпечити ціннісно-орієнтовані орієнтири та соціальні норми співпраці владних структур з громадськими організаціями. Освітня сфера є детермінованою системою соціальних взаємовідносин багатьох функцій (просвітницьких, виховних, аксіологічних, наукових та ін.), які визначають сучасні тенденції функціонування громадських об'єднань. Саме стан науки, освіти і пов'язаних з ними технологій визначить перспективи подальшого соціально-економічного розвитку країни [1]. Наприклад, динамічні перетворення в соціальному, технічному та технологічному середовищі громадянського суспільства визначили на сьогодні перспективи цифрових трансформацій, які обумовлюють образ і сутність XXI-го століття – впровадження SMART-технологій, що відкривають новий прогресивний шлях існування людства. Як зазначається в останніх положеннях національної стратегії розвитку вищої освіти в Україні – освіта майбутнього повинна ґрунтуватись на технологічній основі, поєднанні інформаційно-цифрових технологій та індивідуальних технологій розвитку особистості [2].

Громадянське суспільство – це сфера спілкування, взаємодії, самоорганізації і самоврядування індивідів на основі добровільно сформованих асоціацій, яка захищена необхідними законами від прямого

втручання і регламентації з боку держави і в якій переважають громадянські цінності [3]. Тільки сукупність історичних, структурних і культурних рис громадянського суспільства дає нам його «нормативний образ», розкриває сутність цього поняття як ідеального типу, що розкривається наступними постулатами:

по-перше, громадянське суспільство є засобом самовираження індивідів, їх самоорганізації і самостійної реалізації ними власних інтересів. Значну частину суспільно важливих питань громадські спілки та об'єднання розв'язують самотужки або на рівні місцевого самоврядування. Тим самим вони полегшують виконання державою її функцій, бо зменшують «тягар проблем», які їй доводиться розв'язувати;

по-друге, інститути громадянського суспільства виступають гарантом непорушності особистих прав громадян, дають їм впевненість у своїх силах, служать опорою у їх можливому протистоянні з державою, формують «соціальний капітал» – ті невід'ємні риси особистості, завдяки яким вона стає здатною до кооперації та ефективних солідарних дій;

по-третьє, інститути громадянського суспільства систематизують, впорядковують, надають урегульованості протестам і вимогам людей, які в іншому випадку могли б мати руйнівний характер і в такий спосіб створюють сприятливі умови для функціонування демократичної влади;

по-четверте, ці інститути виконують функцію захисту інтересів певної групи в її протистоянні з іншими групами інтересів. Завдяки їм кожна група отримує шанс «бути почутою на горі» владної піраміди.

Еволюційний розвиток інститутів громадянського суспільства сьогодні визначає гуманістичну спрямованість змісту його цілеспрямованої діяльності – це звільнена від держави царина спонтанного самовияву вільних індивідів та добровільних організацій [4]. В цьому сенсі громадянське суспільство самодостатнє і втілюється у приватному житті, у реалізації творчих інтересів, приватній власності, в ринкових стосунках, у

вільному обміні духовними, політичними, моральними і релігійними цінностями. Особливо важлива імплементація освітніх та наукових засад у функціональну площину функціонування громадських об'єднань. Громадська організація – це добровільне об'єднання людей для задоволення їх спільних інтересів і потреб, що має відносно стабільну організаційну структуру, порядок вступу в організацію і виходу з неї [3].

У нашому дослідженні ми обґрунтовуємо пріоритетні напрями співпраці громадянського суспільства на прикладі Харківської обласної громадської організації «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» (НЦДМО) з освітніми та науковими установами, які формують свою діяльність на основі соціального запиту [5]. Мета створення даної громадської організації: підвищення ефективності науково-педагогічних досліджень з актуальних напрямків розвитку педагогічної науки в галузі удосконалення теоретичних і методичних основ процесу підготовки управлінських кадрів різноманітних сфер діяльності, що дасть змогу впровадити новаторські ініціативи в галузі освітнього менеджменту та професійної педагогіки на рівні кращих світових стандартів.

Функціонування Харківської обласної громадської організації «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» бере початок з 2003 р., коли було створено навчально-науковий центр дидактичних основ професійної підготовки управлінських кадрів аграрного профілю, як окремий структурний підрозділ Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва з метою розширення сфери діяльності центру, залучення до співпраці інших навчальних закладів та науково-дослідних установ, а також задоволення та захисту прав і творчих інтересів викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів при проведенні науково-педагогічних досліджень, об'єднання, підтримки і сприяння їх наукової діяльності, на установчих зборах було прийнято рішення зареєструвати науковий центр дидактики менеджмент-освіти як

Харківську обласну громадську організацію. Відповідно до заяви засновників, рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради (№ 1103 від 18.08.2004 р.) отримано свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи Харківської обласної громадської організації «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» (НЦДМО). Сьогодні Центр дидактики має самостійний баланс, банківські реквізити, печатку та інші реквізити. Центр дидактики не має фіксованого членства. До НЦДМО входять викладачі, аспіранти, здобувачі освітніх закладів, наукових установ, державних структур, які проводять науково-педагогічні дослідження у галузі удосконалення дидактичних основ процесу підготовки управлінських кадрів на основі оновлення змісту освіти за принципами наукової творчості.

Структура громадської організації НЦДМО складається з таких освітньо-наукових підрозділів: лабораторія інноваційних педагогічних технологій; лабораторія методології менеджмент-освіти; відділ вивчення досвіду науково-педагогічної роботи; відділ організації проведення науково-дидактичних заходів; відділ технічних засобів навчання та цифровізації освіти; відділ підготовки і видання навчально-методичної літератури. Керівними статутними органами НЦДМО є: загальні збори, рада.

У відповідності до цільових завдань ГО «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» пропонує такі напрями творчої співпраці в освітній та науковій сферах:

- організація і проведення науково-педагогічних досліджень з удосконалення організації навчального процесу підготовки фахівців в системі менеджмент-освіти;
- розробка, теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка у навчальному процесі інноваційних дидактичних методів, форм та засобів

навчання, що активізують навчально-творчу діяльність здобувачів і творчо організують освітній простір;

- проведення педагогічних експериментів з метою перевірки ефективності використання інноваційних дидактичних засобів управління навчально-творчою діяльністю студентів та їх впливу на якість навчально-виховного процесу, професійної підготовки майбутніх фахівців;

- упровадження у навчальний процес підготовки фахівців прогресивних інноваційних педагогічних технологій, що поліпшують якісні показники навчально-виховного процесу;

- проведення наукових конференцій, семінарів, виставок, презентацій та інших заходів з обміну педагогічним досвідом між вищими навчальними закладами і залучення до цієї співпраці широкого кола фахівців у галузі удосконалення дидактики менеджмент-освіти;

- наукове обґрунтування отриманих результатів, підготовка рекомендацій з розповсюдження педагогічного досвіду щодо підвищення ефективності процесу підготовки управлінських кадрів;

- активізація викладачів вищих навчальних закладів з планування проведення і виконання фундаментальних, прикладних та пошукових науково-педагогічних досліджень з пріоритетних напрямів розвитку педагогічної науки.

За 20-річний термін свого існування громадською організацією «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти» було організовано та проведено чимало освітніх, наукових та просвітницьких заходів з метою підвищення кваліфікації та удосконалення педагогічної майстерності освітян з обміну педагогічним досвідом і залученням до цієї співпраці широкого кола фахівців у галузі освіти, науки та виробничої сфери.

Список використаних джерел:

1. Буйдіна О. Інновації в освіті: світовий досвід і місцеві практики. *Імідж сучасного педагога*. № 1(190), 2020. С. 16-22.

2. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. *Розпорядження КМУ* від 23 лютого 2022 р. № 286-р. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
3. Детермінанти розвитку публічного управління та адміністрування в Україні: колективна монографія за заг. ред. Н. С. Орлової. Київ, 2020. 262 с.
4. Про громадські об'єднання: *Закон України*. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1). Зміни до Закону № 5026-VI від 22.06.2012, ВВР, 2013, № 22, ст.216. <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/uk/ua/ua193uk.html>
5. Нагаєв В. М. Методологічні засади управління навчально-творчою діяльністю студентів: монографія. Харків: «Стильна типографія», 2018. 151 с.